

Protest proti detenciji v Postojni

Uršula Lipovec Čebren, Jelka Zorn

Avgusta 2020 so različne protirasistične skupine skupaj z lokalnimi prebivalci organizirale protest pred Centrom za tujce v Velikem otoku pri Postojni. Čeprav se Center nahaja v neposredni bližini vhoda v Postojnsko jamo, kamor vsako leto romajo množice, pa ostaja neopazen za večino prebivalcev in prebivalke.

Vendar ni bilo vedno tako. Predhodnik sedanjega Centra za tujce in Azilnega doma je bil Prehodni dom za tujce, ki se je od 1991 nahajal v središčnem delu Ljubljane (na Celovski cesti 166 v Šiški), zaradi česar so njegovo delovanje lahko od blizu spremljali številni raziskovalke, raziskovalci, aktivisti, aktivistke in mediji. Pod pritiskom Evropske unije se je leta 2000 ta dom razdelil na dve instituciji: na popolnoma zaprt Center za tujce na obrobju Postojne in polodprti Azilni dom na obrobju Ljubljane. Prostorska ločenost teh dveh institucij ni naključje, temveč del evropske migracijske politike razločevanja »begunk_cev« od »nelegalnih migrantk_ov«, kar vladam priskrbi opravičilo za večje zatiranje slednjih (Zorn 2006). Prav tako ni naključje, da sta obe ustanovi potisnjeni na marginalne, industrijske dele obeh mest, kjer se nahajajo smetišča in kosovni odpadki – v prostore, kamor poleg drugih odpadkov odvržejo "človeške odpadke" (Bauman 2003).

Centar za tujce, Postojna. Foto: Luka Cjuha (Dnevnik, 14. 10. 2022.)

V teh prostorih odvečnosti so protirasistični protesti ključni, saj javnosti razkrivajo razmere, v katerih živijo tu zaprti ljudje, ter jim izkazujejo solidarnost. Prvi večji protest pred Centrom za tujce z zahtevo po ukinitvi te ustanove je potekal 22. julija 2006. Organizirali smo ga skupaj z aktivistkami in aktivisti No Border Campa. Takrat je policija priprla štiri udeležence ter lažje poškodovala tri novinarje iz Radia Marš. V naslednjih letih so sledile druge protestne akcije, med katerimi velja omeniti protestni koncert stolčlanskega mednarodnega orkestra Etno HISTeRIA, ki je 17. julija 2013 pred Centrom z glasbo opozarjal na nehumano prakso zapiranja ljudi in zahteval njegovo zaprtje. Kot so zapisali v izjavi za javnost: »Glasbeniki iz dvajsetih držav iz vsega sveta odločno nasprotujemo obravnavanju migrantov kot manjvrednih ljudi, kot ne-ljudi! Nihče na tem svetu ni nelegalen! Zahtevamo, da se center za tujce v Postojni takoj ukine!«

S protestom 25. avgusta 2020 smo zbrani podprli gladovno stavkajoče, ki so bili zaprti v centru. Zaprte osebe, med katerimi so bili tudi številni prosilci in prosilke za azil, so nasprotovali zapiranju in ilegalizaciji, obenem pa so izpostavili neustrezne bivalne razmere. Zahtevali so obravnavo po mednarodnih standardih zaščite.

O dogajanju med protestom je eden od proti-rasističnih kolektivov posnel krajši video (12:54!):

Ko smo se protestnice in protestniki poskušali približati centru, da bi se lahko pogovarjali z ljudmi, zaprtimi za rešetkami, nam policisti tega niso dovolili. Zaradi tega smo morali na ves glas kričati vprašanja, oni pa so glasno odgovarjali nazaj. Veliko besed se je izgubilo, se popačilo z **verižnim prevodom** iz arabščine v angleščino in v slovenščino ter nazaj, nekaj nam jih je uspelo zapisati.

V nadaljevanju so navedeni fragmenti pogovorov z ljudmi na daljavo, preko rešetk in policijskega kordona.

Pogovor navajamo v obliki dialoga, ki je bil mešanica krikov, vzklikov, sodelovanja množstva glasov. Najprej smo

se pogovarjali z ljudmi, ki so nameščeni v zadnjem krilu zgradbe centra, nato pa še s skupino, ki je bila v provizoričnih bivališčih zapuščenega skladišča.

Pogovor z ljudmi, nameščenimi v sobah v zadnjem krilu zgradbe Centra za tujce.

-Je kdo bolan?

-Ja, so bolni. Astma, diabetes, ledvične težave.

-Je prišel zdravnik?

-Že en mesec ni zdravnika. Dajo eno isto tableto za vse ljudi; tableto proti bolečinam, policija jo daje. Tu je človek, ki je bolan; osem mesecev je tu; zelo je bolan.

-Policija daje tablete za spanje, pomirjevala?

-Ja, daje stalno pomirjevala. Tu nimamo šamponov, mila za umivanje; nimamo čistil, da bi počistili sobe. 13 nas je v eni sobi.

Pogovor z ljudmi, ki so v dveh kontejnerjih v zapuščnem skladišču:

-Tu je ena soba, v njej 22 ljudi. Druga soba: 25 ljudi. En WC na sobo.

-Ste bili v Ljubljani, v Azilnem domu?

-Večina je prosila za azil, smo bili v Azilnem domu v Ljubljani. Eni so tu tri mesece, jaz dva meseca.

-Ima kdo zdravstvene težave?

-Ja, je astma, poskusi samomora.

-Kaj vam je najhujše?

-Da so vzeli telefone in ne moremo poklicati domov, družine. Zdaj nam policija grozi.

-Kaj se dogaja, vam zdaj policija grozi?

-Policija je zdaj v naši sobi, nam grozi, nas tepe [komunikacija se prekine, sliši se kričanje, nato spet spregovorijo]. Ženske, otroci so tu. En otrok: dve leti, drugi: tri leta. Ženske nimajo vložkov. To ni kamp, to je hud zapor. Tu je hrana za pse, ne za ljudi. Kruh je star en teden. Vsi ti ljudje... to ni življenje.

-Kaj dela policija?

-Policija tepe, pritiska.

-Zdaj tudi?

-Ja, zdaj tudi. Vsake toliko pretepe, grozi. Tu so bolni, a ni zdravil, ni zdravnika. Zdravnik je bil tu pred enim mesecem - točno enim mesecem. Dajo ti tablete proti bolečinam. Vsem te tablete.

-Kaj pa pomirjevala?

-Dajo nekaj v hrano, da si potem utrujen in cel dan spiš.

-Kaj še dela policija?

-Tepe. Zdaj so rekli, naj utihnem. Ko sem prišel iz Hrvaške sem, so me topli 1 uro, so poslali pse nad mano. Zdaj me hočejo deportirati na Hrvaško. Običajno deportirajo po enem mesecu, jaz sem tu dva meseca. Raje bi šel domov. Tu v sobi so podgane in insekti - grizejo, da te vse srbi. Zelo težko je biti tu.

-Kaj je še težko?

-25 ljudi v eni sobi: čakaš na WC 10 minut, 20 minut, 30 minut. Policisti nočejo govoriti v angleščini, nas zafkavajo, govorijo grde besede, nas tepejo. Nočemo nič drugega kot svobodo - حرية houria.

Beseda حرية - houria je postopoma preplavila protestnike z obeh strani ograje Centra za tujce. Poleg slogana "Svoboda za vse", smo na ves glas vzklikali: حرية houria, حرية houria.

22. 1. 2024.

Literatura

Bauman, Zygmunt. 2003. *Wasted Lives. Modernity and Its Outcasts*. Oxford: Blackwell.

Zorn, Jelka. 2006. „Od izjeme do norme. Centri za tujce, pridrževanje in deportacije“. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo* 34/226: 54-73.